АНТИКОР

Топ-теми:
- Арешт Єрмака
- Корупційна мафія Міндіча в Енергоатомі
- Напад Росії на Україну

Пошук...

Головна › Статті › Конфлікти › Кримінал

Як фігуранти корупційних скандалів офіційно купляють собі свободу за гроші та свідчення: що ховають у засекречених вироках

Читать на русском

Додати як бажане джерело в Google

Як фігуранти корупційних скандалів офіційно купляють собі свободу за гроші та свідчення: що ховають у засекречених вироках

Серед численних корупційних справ, що розглядаються в суді, на слуху суспільства залишається переважна меншість. Зазвичай увага з часом спадає. І тоді те, що відбувається в Антикорупційному суді, назавжди залишається в Антикорупційному суді, зазначає видання "Українська правда".

Одного дня прокуратура запропонувала стороні захисту в одній із справ "угоду". У лапках, тому що це мала бути неофіційна домовленість. Її суть наступна: фігурант / фігуранти (ми не уточнюємо їхню кількість, щоб не вказати на конкретну справу) сплачують кошти на Сили оборони, а прокуратура дає суду підстави закрити справу.

Тобто в обмін на, безумовно, корисний вчинок, донат, прокурор був готовий піти на сумнівний і менш благий – знехтувати ідеями правосуддя. Цю історію "Українській правді" розповіла людина, знайома зі справою. Правдивість і, тим більше, значущість одного такого випадку на фоні великої кількості антикорупційних справ можна було би поставити під сумнів.

Але на той момент УП уже кілька місяців досліджувала, ймовірно, нову тенденцію антикорупційних органів. Її формула виглядає саме так, як в історії вище: непрозорі угоди, гроші в бюджет або армію і сумнівна справедливість.

Журналісти звернули увагу на це явище після засекреченого вироку ексміністру екології Миколі Злочевському, який дуже легко відбувся за "рекордний хабар". А згодом зрозуміли, що йдеться зовсім не про "прецедент Злочевського". Протягом 2023 року Антикорупційний суд засекретив щонайменше 11 своїх вироків. Раніше ВАКС майже не вдавався до такого обмеження.

10 із цих 11 справ – це офіційні угоди, коли фігуранти визнали свою провину і домовились з прокурором про покарання. Дуже м'яке покарання. Більшість також заплатили донати на оборону.

Загалом таких справ з угодами за рік було щонайменше 25.

Сама по собі угода – цивілізований і розповсюджений у світі інструмент. Вона дозволяє пришвидшити судову тяганину й отримати корисні для слідства свідчення.

В Україні цей інструмент не був розвинутий. У законодавстві – діри. У суспільстві – безперервний запит на "посадки". На практиці – вже низка сумнівних кейсів, які викликають питання до справедливості.

У цьому матеріалі ми розкажемо, як і чому антикорупційна система йде на домовленості з фігурантами. І покажемо, що ховають у засекречених вироках.

Немає повноважень. Що не так з угодами в Україні

Угода зі слідством як така – звичний у світі інструмент. Це компроміс, на який ідуть злочинець і держава.

Класичний приклад: член організованої банди, який "здає" вищого за себе мафіозі, допомагає слідству проникнути в закриту злочинну спільноту, а в обмін отримує легше покарання за власні злочини.

Звичного судового процесу у випадку угоди не проводять – він відбувається дуже скорочено.

Попри кінематографічні переваги такого підходу угода несе в собі й ризики. Вона залишає широке поле для зловживань, правоохоронці можуть "розслабитись" і менш відповідально ставитись до якості розслідувань. А секретність процесу угоди – підірвати довіру суспільства до суду і справедливості.

Так ці ризики в 2018 році сформулювала Парламентська асамблея Ради Європи. Але в Україні є ще один пласт – хаос.

У грудні 2023 прокуратура прозвітувала: за весь час роботи антикорструктури суд виніс 55 вироків саме на підставі угод, засудивши таким чином 76 осіб. І аж 25 таких справ, тобто майже половина, була ухвалена саме протягом 2023 року.

Минулого року на домовленості з прокуратурою, крім Злочевського, пішли, наприклад:

- банкір Олександр Ігнатенко, який фігурує у справі про розкрадання коштів "Укргазбанку";
- мер полтави Олександр Мамай, який платив з бюджету своїм хатнім працівницям;
- нардеп Олександр Трухін, який пропонував поліцейським хабар за втечу з місця п'яного ДТП;
- адвокат Олег Горецький, відомий як пособник голови Верховного Суду Всеволода Князєва;
- Віталій Жуков і Андрій Рогоза – фігуранти скандалу про розкрадання в "Укроборонпромі" за часів Порошенка;
- заступник міністра енергетики та вугільної промисловості доби Януковича Ігор Кирюшин та інші.

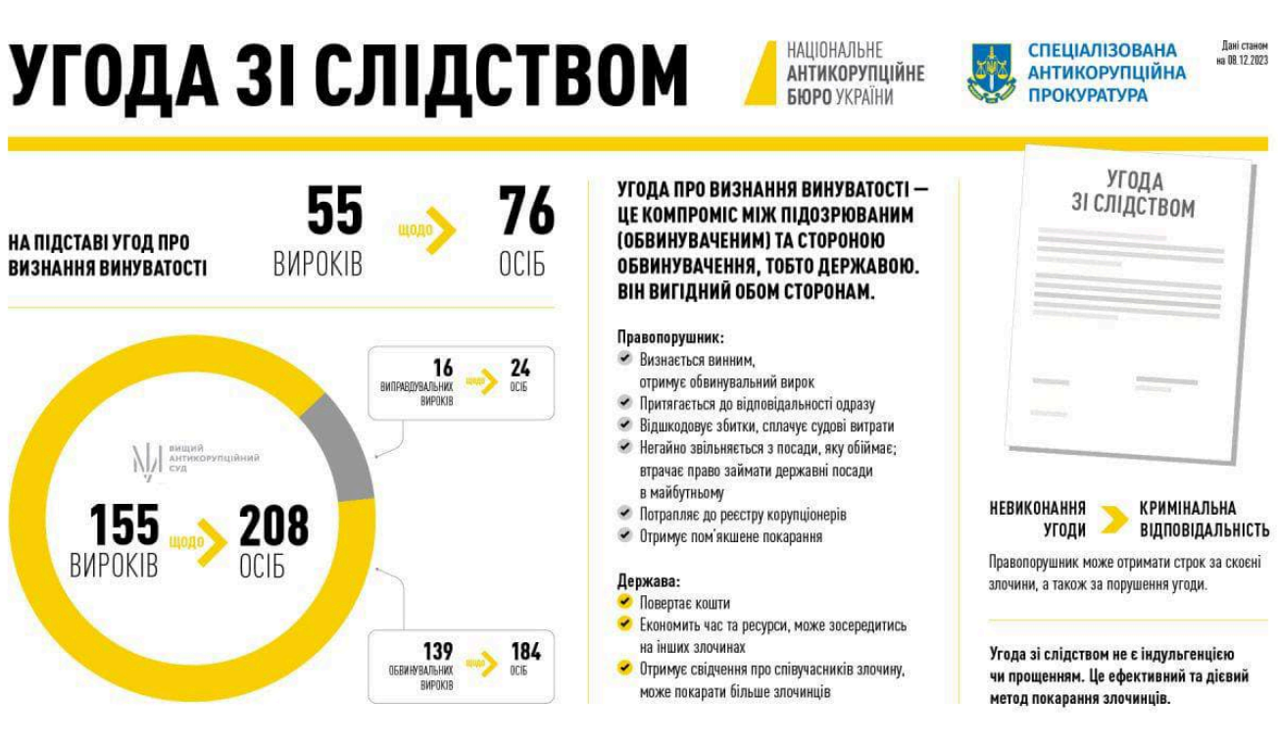

УГОДА ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ – ЦЕ КОМПРОМІС МІЖ ПІДОЗРЮВАНИМ (ОБВИНУВАЧЕНИМ) ТА СТОРОНОЮ ОБВИНУВАЧЕННЯ, ТОБТО ДЕРЖАВОЮ. ВІН ВИГІДНИЙ ОБОМ СТОРОНАМ.

Правопорушник:
- Визнається винним, отримує обвинувальний вирок
- Притягається до відповідальності одразу
- Відшкодовує збитки, сплачує судові витрати
- Негайно звільняється з посади, яку обіймає; втрачає право займати державні посади в майбутньому
- Потрапляє до реєстру корупціонерів
- Отримує пом'якшене покарання

Держава:
- Повертає кошти
- Економить час та ресурси, може зосередитись на інших злочинах
- Отримує свідчення про співучасників злочину, може покарати більше злочинців

Правопорушник може отримати строк за скоєні злочини, а також за порушення угоди.

Угода зі слідством не є індульгенцією чи прощенням. Це ефективний та дієвий метод покарання злочинців.

ІНФОГРАФІКА: СПЕЦІАЛІЗОВАНА АНТИКОРУПЦІЙНА ПРОКУРАТУРА

"Інститут угод – історія хороша. Питання – з ким і про що угода. Ми не можемо укладати угоду з дияволом. Диявол має сидіти", – каже співрозмовник УП в антикорупційних органах, критично налаштований до нової тенденції.

Український закон забороняє домовлятись з організатором злочину. Але він неоднозначний у питанні, чи можна відпускати корупціонерів під умовне покарання, тобто не відправляти їх за ґрати. При цьому саме таке покарання – умовне – зазвичай і призначають за угодами.

Головна проблема в українському законі – відсутність простору для "торгів". Прокурор не може запропонувати злочинцю м'якше покарання, ніж передбачає його стаття. Навіть якщо той викриє найголовнішого мафіозі.

Працівники антикорупційної інфраструктури, які захищають нинішній підхід до угод, не під запис визнають: прозорості та ясності тут не вистачає.

Не зовсім диявол. Як правоохоронці вдаються до лазівок

Банкір Олександр Ігнатенко – один із багатьох фігурантів справи про розтрату понад 200 млн грн державного "Укргазбанку". Головним і найвідомішим підозрюваним там є колишній керівник Нацбанку Кирило Шевченко, що ховається за кордоном.

Ігнатенко не мав би опинитись на свободі. Його підозрювали за дуже тяжкою статтею – розкрадання в особливо великих розмірах, що загрожує 7–12 роками тюрми. За таких звинувачень відпускати злочинця на свободу не можна.

Однак у листопаді 2023 суд зробив це. Виявилось, що Ігнатенка засудили не за розкрадання і навіть не за підробку документів. Йому змінили звинувачення на службову недбалість. І призначили покарання навіть м'якше, ніж передбачає ця й без того нетяжка стаття.

Нікому не відомий ФОП, якого судили разом із Ігнатенком, отримав за співучасть у схемах умовне покарання. Тобто ризик потрапити в тюрму, якщо він знову згрішить.

А високопосадовий банкір відбувся лише штрафом у 51 тисячу гривень. Окремо він має повернути державі 35 мільйонів збитків.

Вирок Ігнатенку був засекречений. УП отримала його з власних джерел і публікує за винятком переказу свідчень, які зобов'язався дати банкір. Це єдина інформація, яка справді становить таємницю.

Вона могла бути засекречена частково – саме так Антикорупційний суд зробив в іншому епізоді справи "Укргазбанку". Натомість із реєстру сховали весь вирок.

На питання про засекречення вироків в Антикорупційній прокуратурі лише кажуть, що це "повністю належить до компетенції ВАКС". А той, своєю чергою, вже не вперше залишив запит УП без відповіді.

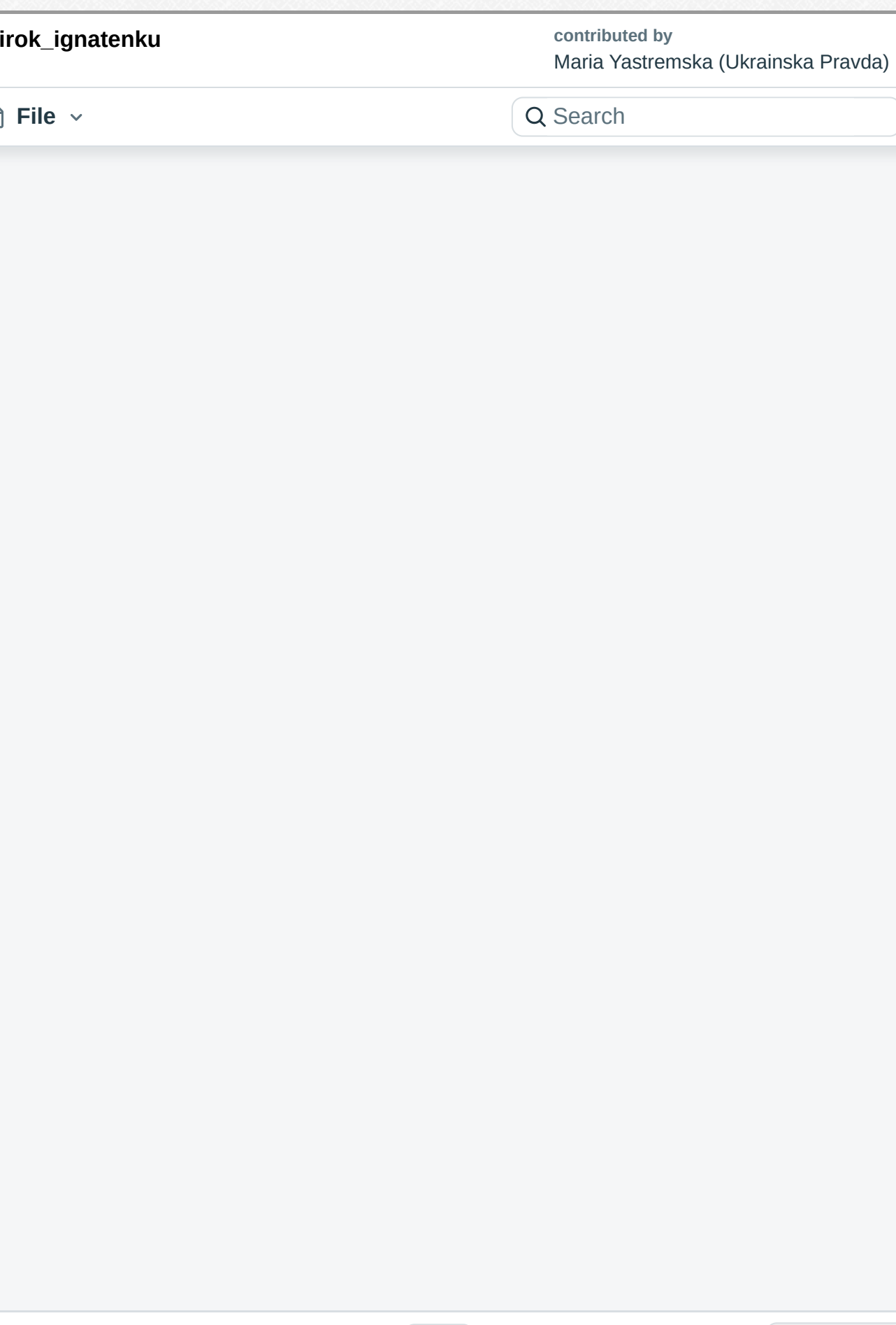

Вирок банкіру Олександру Ігнатенку, засекречений Антикорупційним судом. У тексті вилучені імена, Ігнатенко тут – ОСОБА_9. Умови його угоди з прокурором викладені на сторінках 24–26

Жонглюючи статтями кримінального кодексу і перетворюючи, наприклад, "крадіжку" на "недбалість", антикорупційні органи і знаходять простір для "торгів".

Визнавати це в органах не люблять. Оскільки змінювати кваліфікацію спеціально для угоди – незаконно. Та не під запис співрозмовник УП в Антикорупційному бюро пояснює, мовляв, "кваліфікація буває спірною", а корупційні статті схожі між собою. Завдяки м'якій кваліфікації колишній помічник нардепа Олександр Беркович, фігурант справи про корупційні закупівлі "Укрзалізниці", у 2023 був взагалі звільнений від покарання – сплили строки.

Один із суддів не погодився з таким рішенням і прямо написав, що через неправильну кваліфікацію "не досягнуто завдань кримінального провадження".

Мабуть, найбільш абсурдна історія – справа Дмитра Мормуля. У далекі 2010-ті він був заступником у Миколи Злочевського. І тепер, в один рік із колишнім босом, легко позбувся кримінальних звинувачень, навіть не визнавши провини, але заплативши кошти.

Мормуль фігурував у старій справі, яка стосувалась держзакупівлі далекого 2012 року. За даними УП, підозру йому готували ще орієнтовно з 2017 року, але прокуратура вважала докази недостатніми.

Зрештою, у 2023-му, після зміни керівництва САП, підозру Мормулю в розкраданні таки підписали. А менше ніж за пів року його вже почали судити за менш тяжкі злочини, строки за які вже сплили. Тож справу довелося закрити, навіть не розбираючись, чи був злочин.

Ексчиновник, який до цього сидів за кордоном, прийшов до суду, не визнав своєї провини, але при цьому, вважаючи себе невинуватим, добровільно відшкодував збитки.

От тільки в часи, коли ці 32 мільйони гривень були вкрадені, вони дорівнювали 4 мільйонам доларів. А у 2023, коли Мормуль заплатив ці кошти в бюджет, це в еквіваленті становило вже менше 900 тисяч доларів.

Співрозмовник УП в антикорорганах визнає, що іноді правоохоронці йдуть на угоду, коли бачать погану перспективу справи в суді:

"Буває, що строки завершуються. Або є ризик, що суд змінить кваліфікацію. Але в певних справах нам ці угоди дійсно допомагають".

Ціна свободи. Що обіцяють корупціонери в обмін на угоду

Затримання голови Верховного Суду Всеволода Князєва на хабарі було однією з найбільш вражаючих операцій антикорупційних органів не лише у 2023 році. Навіть президент дізнався про неї вже тоді, коли детективи стояли в прямому сенсі на порозі суду.

НАБУ і САП публічно заявили про викриття цілого організованого злочинного угруповання, вплив якого, мовляв, поширювався й на інші суди та органи в країні. З того часу минуло 9 місяців. Під підозрою єдиний суддя – Князєв. Другий затриманий фігурант – адвокат Олег Горецький – вже підписав угоду і вийшов на волю.

Вирок йому теж засекречений. Відомо, що юрист заплатив 21 мільйон гривень на Сили оборони. А також мав надати викривальні свідчення.

Однак, за даними УП, Горецький не дав свідчень на інших суддів з так званого ОЗУ. Він викрив лише Князєва, якого і так зловили "на гарячому", та посередників, які організовували передачу хабаря.

Офіційно це більше не справа про "угруповання" – зі справи Князєва таку кваліфікацію прибрали.

"Ми дійсно знайшли гроші у трьох суддів. Прокурор вважає, що цього недостатньо для підозр. А Горецький особисто не розподіляв кошти, щоб давати на них свідчення", – неофіційно пояснюють в органах.

Свідчення і гроші в бюджет – це і є зазвичай формула угод із корупціонерами.

Наскільки ці свідчення правдиві і справді корисні – сторонній спостерігач не дізнається. Оскільки це, звісно, таємниця слідства.

У справі вже згаданого банкіра Ігнатенка, наприклад, свідчення, які він зобов'язався надати, навіть не стосуються головного злочину – схем із розкрадання. Оскільки офіційно він уже не значиться співучасником цих схем.

Навіть якщо Ігнатенко і дав корисні свідчення, як запевняють джерела УП, це означає, що домовленості з ним носять дещо неформальний, не зафіксований в угоді характер. Друга частина угоди – гроші – ще більш неоднозначний інструмент. Донати на Сили оборони чи компенсації в бюджет, вочевидь, важливі. Але чи на них має ґрунтуватись правосуддя?

Сама ідея "економічної вигоди" – не нова для українських правоохоронців.

"Це придумав Луценко, і його тоді всі за це критикували.

І критика не була безпідставною. У 2016 році колишній очільник податкової міліції часів Януковича Андрій Головач теж "відкупився". Однак за кілька років він передумав, заявив, що пішов на засекречену угоду під тиском і погрозами.

Головач не лише не поніс реального покарання і зняв із себе всі звинувачення, скасувавши вирок. Ба більше – йому повернули 130 мільйонів гривень компенсації. Тобто суспільство, в інтересах якого мала укладатись угода, ще й заплатило за витівки прокурорів і захисту.

Гроші не лише дають можливість абсолютно непрозоро "відкупитись" за рахунок нелегально здобутих коштів, а й створюють ризик нерівних умов для тих, хто не має значних накопичень.

Наприклад, восени ВАКС засудив посадовицю незначного рангу з Полтави, яка перерахувала на ЗСУ лише 100 тисяч гривень. У порівнянні з більшістю фігурантів – невелика сума. І їй суд призначив суворіше покарання, ніж пропонував прокурор.

Водночас родина Злочевського "відкупалась" і за часів Луценка, і знову зробила це у справі САП. При цьому під час і після угоди продовжувала інвестувати сотні мільйонів у новий бізнес.

І для банкіра Ігнатенка компенсація збитків не стала справжнім покаранням. Як він сам визнав у суді, це "не становитиме для нього надмірного тягаря, оскільки він має заощадження та володіє значною кількістю вартісного рухомого та нерухомого майна". "Українська правда" не знайшла в реєстрі жодної угоди за 2023 рік, яку Антикорупційний суд би відмовився приймати. Хоча раніше така практика була.

У 2020–2021 роках ВАКС неодноразово відмовлявся відпускати корупціонерів, вважаючи, що покарання, про яке вони домовились із прокуратурою, занадто легке. УП зверталась до Антикорупційної прокуратури з проханням прокоментувати окремі угоди в справах, згаданих у цьому тексті. САП відповіла:

"Рішення щодо укладення угод про визнання винуватості випливає із наявності суспільного інтересу… Наявність суспільного інтересу полягає у забезпеченні швидшого судового провадження… а також у запобіганні повторному вчиненню кримінального правопорушення.

Умовами укладання угод стало надання обвинуваченими викривальних показів та інші обставини, які забезпечують інтереси суспільства та держави".

Ми також просили керівника Антикорупційної прокуратури надати свою позицію щодо підходу до укладання угод. До виходу матеріалу відповідь ми не отримали.

Після виходу матеріалу керівник САП Олександр Клименко надіслав відповіді на питання УП:

"На нашу думку, говорити про певну тенденцію з надмірним чи необґрунтованим укладенням угод про винуватість антикорупційних інституцій наразі немає підстав…

Особливістю викриття інших правопорушень та співучасників за угодами є те, що результати таких викриттів настають через певний проміжок часу та не завжди є одразу очевидними і видимими для стороннього спостерігача…

Жоден "донат" не впливає і не може впливати на правову кваліфікацію дій особи".

До зловживань під час угод можуть вдаватись обидві сторони: і обвинувачення, і захист. Прокурор може погрожувати суворим вироком за відмову свідчити, а адвокати – вмовляти перевантаженого роботою прокурора піти на компроміс заради швидкого процесу.

"Як правило, у першому варіанті йдеться про молодих і бідних злочинців, а в другому – про багатих злочинців, які вчинили посадовий злочин", – пише у своїй резолюції ПАРЄ, точно формулюючи проблему, з якою може стикнутись Україна.

Якщо точніше: вона стикалась з нею вже, коли на непрозорі угоди йшли органи, що не користувались довірою суспільства. У нових органів цей запас довіри, вочевидь, більший.

Але у гонитві за показниками важливо не втратити ідею боротьби з корупцією. Навіть у часи великої війни. А надто в часи, коли на успіхи в антикорупції зважають західні партнери.

Ідея боротьби з корупцією – не в кількості підозр і вироків. А в тому, наскільки вони матимуть ефект невідворотності. Щоби той, хто сьогодні підписує угоду, не пішов знову вчиняти злочин.

Теги: Злочевський | Злочевский Николай Владиславович | Злочевський Микола Владиславович | Клименко Александр | САП | Головач Андрей | Затримання на хабарі голови Верховного Суду | Судьи | судді | Князев Всеволод | Держзакупівлі | Госзакупки | Мормуль Дмитрий | Укрзалізниця | Укрзализныця | АТ Укрзалізниця | ВАКС | Янукович Віктор | Янукович Виктор | Янукович | Кирюшин Игорь | Рогоза Андрей | Жуков Віталій | Жуков Виталий | Горецкий Олег | Трухин Александр | Мамай Александр | Игнатенко Александр | Николай Злочевский | Злочевский | Антикоррупционный суд | Уголовное дело | Корупція | Коррупция

Юлія Більченко
ВИПУСКОВИЙ РЕДАКТОР

07 січня 2024 г., 16:15 | Переглядів: 3204 | Коментарі: 1

Роздрукувати | Надіслати товаришу

Коментарі:

comments powered by Disqus

Важливі новини

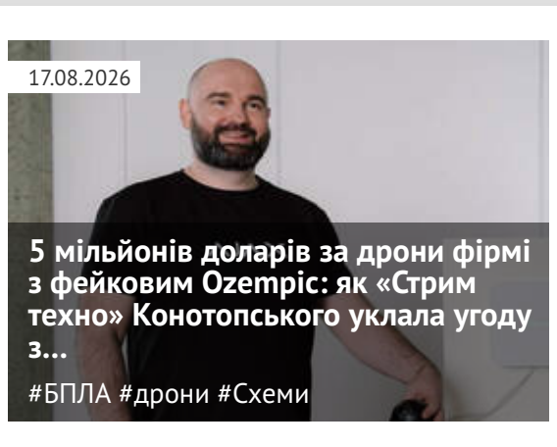

17.08.2026
5 мільйонів доларів за дрони фірмі з фейковим Ozempic: як «Стрим техно» Конотопського уклала угоду з...
#БПЛА #дрони #Схеми

08.08.2026
Друг Василя Малюка, якого НАБУ підозрює у вимаганні 1 мільйона доларів, виявився учасником сходки ро...
#СБУ #Рудьковский #Малюк Василь

ЦЕНЗУРА — ЯК ОБІЙТИ БЛОКУВАННЯ І ЧИТАТИ НАШ САЙТ

Останні новини

По даті | По переглядам | По коментарям

- 13:06 2,8 тисячі доларів за громадянство для дітей: як суддя Бочаров два роки гальмує справу про хабар посадовця ДМС Сивоконя
- 13:00 «Дружба» із Симоньян і підтримка «Газпрому»: концерт Лободи у Вірменії обернувся скандалом
- 12:59 У Львові 25-річному чоловікові повідомили про підозру у вбивстві військовослужбовця ТЦК
- 12:53 Львівський ТЦК відреагував на вбивство військовослужбовця: «Смерть від рук свого — особливо цинічна й болюча»
- 12:50 На Закарпатті суд оштрафував водія за заниження вартості напівпричепа та конфіскував транспорт
- **Підписуйтесь на наш канал в Telegram. Оперативно про головне**
- 12:44 НБУ заборонив шахрайський сервіс MONEY24/7: компанії працювали без необхідних ліцензій
- 12:38 У Херсоні російський дрон атакував поліцейських: загинув майор
- 12:32 ГСЦ МВС та «Асвіо Банк»: чому за державні послуги українці змушені платити додаткові комісії
- 12:26 Чоловік Ірини Мудрої назвав розслідування НАБУ й САП «здогадками та чутками» й кинув слухавку
- 12:22 У Варшаві скрипалька з Миколаєва зіграла «Києве мій»: відео розчулило мережу
- 12:16 У Луцьку розгромили бус ТЦК: у мережі з'явилися нові відео
- 12:13 Після масованих атак пропонують скорочувати робочий день щонайменше на дві години
- 12:10 Київ на 90% готовий до опалювального сезону, — Кличко
- 12:05 На Одещині жінка вигнала з мінімаркету працівників ТЦК, які намагалися мобілізувати чоловіка
- 12:02 Підроблені EUR.1 завдали збитків на 14,8 мільйона гривень: матеріали справи «Волпасу» передали прокуратурі
- 11:59 Павло Щербина намагається перевести ігровий бізнес із «Сенс Банку» до «Банку Альянс»
- **11:53 Сильна пожежа спалахнула на Київщині після атаки балістикою**
- 11:47 США продовжили термін переговорів щодо продажу закордонних активів «Лукойлу»
- **11:45 Київ та область атакують балістичні ракети: нові ракети прямують на столицю**
- 11:40 Заявника НАБУ в справі ексголови ДСА Сальникова затримали за підозрою в схемі фіктивного бронювання
- 11:37 «Мадяр» попередив про нові атаки РФ: «Непрості випробування лише попереду»
- 11:32 У Києві затримали «злодія в законі» «Куцу»: суд дозволив тримати його під вартою 45 діб

Теги новин

COVID-19 агрессия России Атака Війна Война ВСУ Вторжение Дональд Трамп Донбасс ДТП Зеленский ЗСУ Киев Київ коронавирус Коррупция Напад Росії на Україну Нападение России на Украину оккупанты окупанти Порошенко Путин Росія Россия СБУ США Украина Україна ЧП Эпидемия коронавируса

Наші опитування

Чи вірите ви, що Дональд Трамп зможе зупинити війну між Росією та Україною?

○ Так, повністю зможе
○ Частково зможе, але не відразу
○ Ні, не зможе
○ Це залежить від дій інших сторін
○ Важко відповісти

Голосувати

Показати результати опитування
Показати всі опитування на сайті

2013-2026 © АНТИКОР — національний антикорупційний портал

Реклама на сайті • Наші партнери

Політика конфіденційності

Використання матеріалів сайту дозволено лише за наявності активного гіперпосилання на джерело. Усі права на тексти, зображення, фотографії та відеоматеріали належать їх авторам.